

Finansowanie Świątyni Opatrzności Bożej a Konstytucja

Autor tekstu: **Paweł Borecki**

Opinia prawna w sprawie zgodności z Konstytucją niektórych postanowień ustawy budżetowej na rok 2007

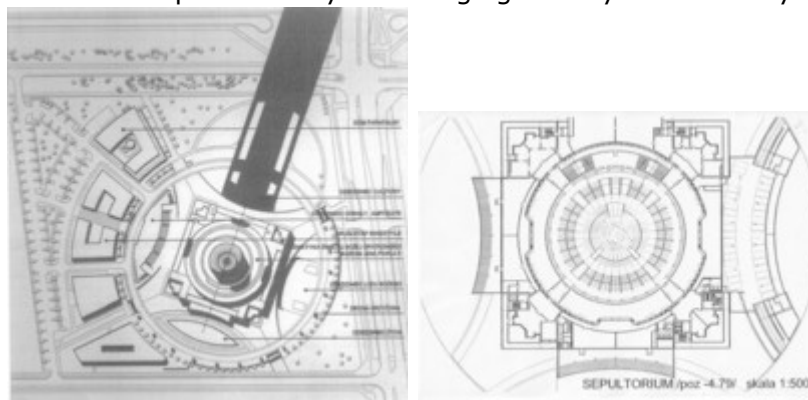
Opinia prawna poświęcona jest ocenie zgodności z Konstytucją RP z 2 kwietnia 1997 r., z Konkordatem z 28 lipca 1993 r. między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską postanowień ustawy budżetowej na rok 2007 z dnia 25 stycznia 2007 r. dotyczących rezerwy celowej o nazwie: *Dofinansowanie przedsięwzięć w sferze kultury i dziedzictwa narodowego, w tym muzealnych i bibliotecznych, realizowanych w ramach projektów budowy Świątyni Opatrzności Bożej — Centrum Jana Pawła II*. Rezerwa ta wynosi 40 000 000 zł. (słownie: czterdzieści milionów złotych).

Z art.1 ust. 2 ustawy budżetowej na rok 2007 z dnia 25 stycznia 2007 r. w związku z poz. 71, w rozdziale 75818, w dziale 758, w części 83, w załączniku nr 2 do wspomnianej ustawy wynika norma prawna, iż kwota czterdzieści milionów złotych co do zasady nie może być wydatkowana w budżecie państwa w roku 2007 na inny cel niż dofinansowanie przedsięwzięć w sferze kultury i dziedzictwa, w tym muzealnych i bibliotecznych, realizowanych w ramach projektów budowy Świątyni Opatrzności Bożej — Centrum Jana Pawła II. Zgodnie z zasadami prawa budżetowego wymieniona suma może zostać wydatkowana na wspomniany cel przez ministra finansów na wniosek ministra właściwego ds. kultury i dziedzictwa narodowego. Nie jest zatem konieczne uchwalenie specjalnej ustawy upoważniającej do wykorzystanie ww. rezerwy budżetowej.

Przytoczone postanowienia ustawy budżetowej są niezgodne z wyrażoną w art. 1 Konstytucji zasadą, iż Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli. Środki budżetu państwa, pochodzące w znacznej mierze z danin publicznych wyegzekwowanych przymusowo od podatników — obywateli, stworzonych przez nich osób prawnych, czy jednostek organizacyjnych, bez względu na przynależność konfesyjną, czy wyznawany światopogląd, zostały zarezerwowane na finansowanie inwestycji noszącej piętno wyznaniowe, o charakterze partykularnym — przedsięwzięć ze sfery kultury i dziedzictwa narodowego w ramach Świątyni Opatrzności Bożej — Centrum Jana Pawła II. Centrum (Muzeum) Jana Pawła II będzie stanowiło integralną i bardzo istotną część głównego budynku Świątyni Opatrzności Bożej. W szczególności sklepienie wieńczące muzeum przewidziane jest zarazem jako sklepienie kościoła, filary stanowiące oparcie dla kopuły świątyni, są zarazem podstawą nośną dla pomieszczeń muzealnych. Część muzealna i sakralna Świątyni Opatrzności Bożej są realizowane na podstawie jednej decyzji o pozwoleniu na budowę, jako inwestycja sakralna. Już we wczesnym etapie prac architektonicznych wysunięto koncepcję lokalizacji Muzeum Jana Pawła II w bryle Świątyni. Muzeum, na które przede wszystkim mają być wyasygnowane środki budżetowe, będzie zatem funkcjonowało w bezpośrednim sąsiedztwie katolickiego miejsca kultu religijnego. Plany architektoniczne dowodzą, że zwiedzający Muzeum nie będą w stanie zignorować jego sakralnego kontekstu. Co więcej, częścią Muzeum są specjalne tarasy widokowe, z których zwiedzający będą mogli podziwiać wnętrze Świątyni. Innymi słowy zwiedzający poprzez wizytę w Muzeum Jana Pawła II będą poddani psychicznej immisji, obejmującej zwłaszcza przekaz katolickich symboli, a zatem i treści religijno-swiatopoglądowych. Cel działania placówki muzealnej nie wiele ma wspólnego z naukową bezstronnością, ale ma charakter w istocie konfesyjny. Muzeum ma bowiem prezentować życie i działalność Jana Pawła II, zatem będzie ujmowało osobę Karola Wojtyły przede wszystkim przez pryzmat jego misji jako papieża — głowy Kościoła katolickiego. Ekspozycja będzie

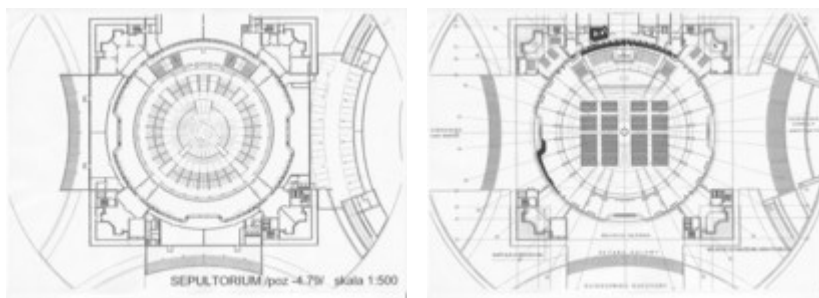

zapewne posiadała charakter przede wszystkim hagiograficzny a nie historyczny.

Zarzut niezgodności wyodrębnienia omawianej rezerwy celowej z zasadą, iż Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli potwierdza geneza powstanie tej rezerwy. Podobnie jak rok wcześniej, Senat, rozpatrując uchwaloną przez Sejm ustawę budżetową na rok 2007, na podstawie stanowiska Komisji Gospodarki Narodowej, zaproponował w uchwale z 11 stycznia 2007 r. poprawkę nr 44, przewidującą obniżenie dotacji i subwencji na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych o 40 mln. zł. Zarazem w myśl rzeczonyj poprawki te środki miałyby zostać przeznaczone na *dofinansowanie przedsięwzięć w sferze kultury i dziedzictwa narodowego, w tym muzealnych i bibliotecznych, realizowanych w ramach projektów budowy świątyni Opatrzności Bożej-Centrum Jana Pawła II*. Zmniejszenie zasobów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS) jest sprzeczne z zasadą solidaryzmu społecznego sformułowaną w art. 1 Konstytucji. Jest niezgodne bowiem ze swego rodzaju umową międzypokoleniową, w myśl której obecnie pracujący finansują ze swoich składek i innych danin publicznych świadczenia na rzecz pokolenia osób starszych, względnie chorych, czy niezdolnych do pracy, będących beneficjentami bieżących świadczeń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Należy w związku z tym podkreślić, że na koniec 2006 r. stan zadłużenia FUS wyniósł blisko 2,6 mld. zł. Roczny koszt obsługi tego długu to 187 mln. zł. Kwotę 40 mln złotych należałoby przeznaczyć na ograniczenie zadłużenia FUS. Omawiana poprawka została jednak zaakceptowana przez Sejm 25 stycznia 2007 r. Tym samym państwo zarezerwowało część środków publicznych nie na przedsięwzięcia mogące służyć obywatelom, zwłaszcza starszym, niezdolnym lub podupadłym na zdrowiu, niezależnie od wyznania, lecz na wydatki majątkowe zwłaszcza dla Kościoła katolickiego.

Niezgodność rzeczonych postanowień ustawy budżetowej na rok 2007 z zasadą, iż Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli, wynika także pośrednio z faktu zarezerwowania środków budżetowych na finansowanie elementów przedsięwzięcia o przesłaniu ideowym sprzecznym z dyrektywą wyrażoną w art. 1 Konstytucji. Świątynia Opatrzności Bożej nie tyle ma zaspokajać potrzeby religijne katolików. Te potrzeby są, jak można przypuszczać, dostatecznie zabezpieczone za pośrednictwem obiektów sakralnych na terenie Wilanowa oraz całej Warszawy. Świątynia jest prezentowana przez kompetentne władze kościelne jako „votum Narodu” dla Opatrzności Bożej. Cała jej forma ogólna i szczegółowa ma wyrażać religijną wizję historii Polski. Do Świątyni będą prowadziły cztery wejścia (bramy) symbolizujące cztery drogi Polaków do wolności przez: modlitwę, cierpienie, oręż zbrojny oraz kulturę. Umieszczona w górnej partii budynku przestrzeń Muzeum Jana Pawła II ma niczym kłamra spinać, łączyć owe cztery drogi. W podziemiach Świątyni będą mogli znaleźć miejsce pochówku jedynie wybitni Polacy wyznania katolickiego. Projekt wyraża zatem wąską koncepcję Narodu Polskiego, utożsamiającą wspólnotę narodową z wyznaniową. Według niej poza obrębem wspólnoty narodowej należy lokować niekatolików — różnowierców, bezwyznaniowców, czy agnostyków.

Ten stereotyp jest sprzeczny ze współczesną aksjologią konstytucyjną, z wizją Narodu Polskiego wyrażoną w Preambule do Konstytucji z 1997, w której czytamy m.in. **my, Naród Polski – wszyscy obywatele Rzeczypospolitej, zarówno wierzący w Boga będącego źródłem prawdy, sprawiedliwości, dobra i piękna, jak i nie podzielający tej wiary, a te uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł, równi w prawach i w powinnościach wobec dobra wspólnego – Polski**[...]. Ustrojodawca podkreślił wyraźnie pluralizm światopoglądowy obywateli. Podział w tej dziedzinie został uznany, w świetle treści preambuły, za najistotniejszy spośród innych czynników różnicujących członków zbiorowego podmiotu suwerenności. Zarazem jednak ustrojodawca zaakcentował ich równość wobec państwa, które winno być dobrem dla wszystkich swych obywateli.

Wizja Narodu twórców współczesnej polskiej ustawy zasadniczej jest zgodna z rzeczywistością społeczną w sferze wyznaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, zebranych na podstawie zgłoszeń samych związków wyznaniowych, u progu XXI wieku do Kościoła katolickiego należało 89,94% populacji kraju, natomiast poza związkami wyznaniowymi znajdowało się 7,8% ludności, czyli ponad 3 mln. obywateli. [1]

Państwo gwarantując finansowanie przedsięwzięć w sferze kultury i dziedzictwa narodowego realizowanych w ramach projektu Świątyni Opatrzności Bożej-Centrum Jana Pawła II, daje wyraz stanowisku, że jest szczególnie bliskie, wręcz utożsamia się, nie z ogółem obywateli, lecz z tymi, którzy są wyznania katolickiego. W tym kontekście wszyscy pozostali mają prawo czuć się obywatelami gorszej kategorii, gdyż nie posiadają szczególnej cechy jakoby związanej z polskością – przynależności do wyznania katolickiego.

Ustawodawca wyróżniając celową rezerwę budżetową pod nazwą: *Dofinansowanie przedsięwzięć w sferze kultury i dziedzictwa narodowego, w tym muzealnych i bibliotecznych, realizowanych w ramach projektów budowy świątyni Opatrzności Bożej-Centrum Jana Pawła II* dąży, jak można sądzić, do obejścia ustawowego i konstytucyjnego zakazu finansowania obiektów sakralnych z budżetu państwa. W trakcie debaty sejmowej w sprawie poprawki Senatu przewidującej utworzenie omawianej rezerwy celowej Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego przyznał, że środki z tego tytułu mają być wydatkowane na obiekty sakralne rzymskokatolickie. [2]

Wykładnia historyczna analizowanych postanowień ustawy budżetowej na rok 2007 r. prowadzi do wniosku, że są one niezgodne z wyrażoną w art. 7 Konstytucji zasadą legalizmu – organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa – w związku z zawartą w art. 216 regułą, iż środki finansowe na cele publiczne są gromadzone i wydatkowane w sposób określony w ustawie. Art. 43 ust.1 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku państwa do Kościoła katolickiego wyklucza finansowanie inwestycji sakralnych i kościelnych (także muzeów kościelnych) z budżetu państwa, stwierdzając, że są one finansowane ze środków własnych kościelnych osób prawnych. W art. 43 ust. 2 i 3 przewidziano wyjątki od tej zasady, które jednak nie zachodzą w omawianym przypadku. Także ustawa z dnia 20 marca 1950 r. o przejściu przez państwo dóbr martwej ręki, poręczenia proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego, przewiduje w art. 9 ust. 1 pkt 1, że Fundusz Kościelny będzie łożył na odbudowę i utrzymanie kościołów, ale nie na budowę nowych obiektów sakralnych i kościelnych. Wydatki dokonywane w ramach realizacji projektu Świątyni Opatrzności Bożej, przeznaczone na realizację celu partykularnego, o charakterze wyznaniowym, nie mogą być uznane za wydatki na cele publiczne, także w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, która nie przewiduje takiej kategorii wydatków. Zgodnie z zasadą legalizmu organy władzy państwowej działają w granicach prawa i na podstawie prawa. Konstytucja w zakresie celów wydatków publicznych odsyła do ustaw szczegółowych, a te wykluczają uznanie za cele publiczne budowy obiektów sakralnych i kościelnych.

Wyodrębnienie w ustawie budżetowej omawianej rezerwy celowej narusza zasadę równouprawnienia kościołów i innych związków wyznaniowych, wyrażoną w art. 25 ust. 1 Konstytucji. Jest bowiem nadzwyczajnym uprzywilejowaniem Kościoła katolickiego, polegającym na stworzeniu dla tego związku wyznaniowego możliwości wsparcia finansowego budowy jednej z jego sztandarowych świątyń.

Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z 5 maja 1998 r. (sygn. K 35/97) stwierdził m.in., że z punktu widzenia konstytucyjnej zasady równouprawnienia kościołów i związków wyznaniowych jest istotne, aby sfera uprawnień przysługujących poszczególnym kościołom i związkom wyznaniowym była poddana jednolitej regulacji. Tymczasem decyzja ustawodawcy w 2007 r. o utworzeniu wspomnianej rezerwy celowej ma w istocie charakter nadzwyczajny, uznaniowy zarazem, oparty na wartościującej ocenie związków poszczególnych wyznań z kulturą i świadomością narodową. Żadne inne związki wyznaniowe w Polsce nie otrzymują gwarancji wsparcia finansowego w takim wymiarze i na tak korzystnych warunkach jak Kościół większościowy. Ustawa budżetowa na rok 2007 nie zabezpiecza dofinansowania realizacji inwestycji sakralnych w zakresie wznoszenia nowych świątyń, dla jakiegokolwiek innego wyznania, z wyjątkiem Kościoła Katolickiego. Nie tworzy w tym celu rezerw celowych. A przecież nie tylko Kościół Katolicki w Polsce pragnie urzeczywistnić projekty wzniesienia własnych świątyń. Związki wyznaniowe znajdujące się w tej samej sytuacji zostały zatem przez ustawodawcę potraktowane odmiennie w ustawie budżetowej na rok 2007.

Wyodrębnienie przez ustawodawcę rezerwy celowej na pokrycie w szczególności wydatków w ramach projektu katolickiego kościoła — Świątyni Opatrzności Bożej jest sprzeczne z wyrażoną w art. 25 ust. 2 Konstytucji zasadą, że władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych. Termin „bezstronność” w ocenie historycznych twórców art. 25 ust. 2 Konstytucji, zwłaszcza Tadeusza Mazowieckiego, jest równoznaczny z terminem „neutralność”. [3] Władze publiczne, przede wszystkim Sejm, Senat oraz Prezydent RP, powinny zachować neutralność w stosunku do różnych orientacji religijnych czy - szerzej — światopoglądowych, występujących w społeczeństwie polskim i powstrzymać się od udzielania szczególnego wsparcia jakiegokolwiek spośród nich. Religie i światopoglądy winny w demokratycznym, pluralistycznym społeczeństwie rozwijać się przede wszystkim w wyniku swobodnej działalności swych wyznawców, a nie pod wpływem oddziaływania państwa.

„Przemieszczenie władzy państwowej z religią, według opinii zbieżnej sędziego Blackmuna z Federalnego Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych w sprawie Lee v. Weisman z 1992 r., może bowiem stanowić zagrożenie dla demokracji nawet wtedy, gdy nikogo nie zmusza się do uczestnictwa w obrzędach o charakterze religijnym. Gdy władze wyrażają choćby pośrednio aprobatę dla konkretnego wyznania, sugeruje to wykluczenie tych wszystkich, którzy nie podzielają faworyzowanych przekonań.” [4]

Zagwarantowanie wsparcia finansowego na urzeczywistnienie projektu sakralnego jest nad wyraz czytelną preferencją danego wyznania. Państwo pragnie wyznawcom danej konfesji, a zwłaszcza jej hierarchii, ułatwić realizację aspiracji wyznaniowych, w szczególności kultywowanie pamięci po zmarłym papieżu. W przypadku budowy wspomnianej świątyni naruszenie zasady bezstronności religijno-swiatopoglądowej władz publicznych jest jaskrawe. Obiekt na polach wilanowskich ma mieć bowiem charakter monumentalny, manifestacyjny. To wyraz „Kościół Triumfującego”. Ma służyć nie tyle zaspokojeniu potrzeb religijnych katolików w zakresie miejsc kultu, stosownie do ich potrzeb (co gwarantuje art. 53 ust. 2 Konstytucji), ale ma świadczyć o katolickim charakterze narodu i kraju, prezentować wizję jego dziejów interpretowaną przez pryzmat określonej doktryny religijnej.

Nawet jeżeli w ramach projektu Świątyni Opatrzności Bożej będzie sfinansowana z budżetu państwa, jak głoszą inicjatorzy ustanowienia omawianej rezerwy celowej, instytucja muzealna, to będzie ona funkcjonowała w ramach Świątyni Opatrzności Bożej, będzie stanowiła jej integralną część. Zostanie poświęcona jednemu z papieży — Janowi Pawłowi II.

Naruszona została także przez ustawodawcę zasada wzajemnej niezależności państwa i związków wyznaniowych w swoim zakresie, wyrażona w art. 25 ust. 3 Konstytucji, zwłaszcza w jej wymiarze finansowym. Kościół (związek wyznaniowy) winien całkowicie samodzielnie realizować swoje nowe inwestycje sakralne i kościelne, bez wpływu organów państwowych, samodzielnie określać ich charakter, zakres i wymowę. Tymczasem w tym przypadku państwo wkracza w sprawy wewnętrzne Kościoła katolickiego oferując finansowanie wydatków mieszczących się w zakresie kultury i dziedzictwa narodowego. To może być zinterpretowane jako próba oddziaływania finansowego w kierunku nadania budowli innych znaczeń, czy funkcji

niż religijne.

Państwo za pośrednictwem Kościoła i jego budowli sakralnych nie powinno, zgodnie z zasadą wzajemnej niezależności kościoła oraz państwa w swoim zakresie, lansować swoich własnych treści ideowych, nawet jeżeli mają one sprzyjać postawom patriotycznym. Takie działania władz są bowiem równoznaczne z dążeniem do instrumentalizacji religii i związków wyznaniowych, wskazują na pragnienie wykorzystywania ich do kształtowania korzystnych z punktu widzenia państwa, czy wręcz aktualnie rządzącej ekipy, postaw obywateli. Dalsza realizacja inwestycji została uzależniona od wsparcia finansowego państwa, w szczególności od działań organów władzy wykonawczej, będących dysponentami wspomnianej rezerwy celowej.

Określone na wstępie postanowienia ustawy budżetowej na rok 2007 są niezgodne także z art. 22 ust. 2 Konkordatu z 28 lipca 1993 r. Stworzenie możliwości dofinansowania z budżetu państwa inwestycji w ramach realizacji projektu Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie nie jest wydarzeniem incydentalnym. Rezerwa celowa została na wspomniany cel przewidziana zarówno w ustawie budżetowej na rok 2006 jak i na 2007. Jest to zatem już pewnego rodzaju praktyka legislacyjna, że parlament rezerwuje z tego tytułu środki na inwestycję realizowaną przez Archidiecezję Warszawską Kościoła katolickiego. Ogółem środki budżetowe zabezpieczone na ten cel wyniosły 60 milionów złotych. Jest to, dla porównania, kwota przekraczająca połowę środków wyodrębnionych w tegorocznym budżecie w części *Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne*. Analizowana rezerwa celowa została jednak ustanowiona w sposób jednostronny przez parlament, w następstwie zgłoszenia poprawek w Senacie, bez uzgodnień ze Kościołem katolickim na forum komisji, o której mowa w art. 22 ust. 2 Konkordatu. Przepis ten wyraźnie stanowi, że konieczne zmiany w sprawach finansowych w szczególności instytucji i dóbr kościelnych w Polsce, nawet te o charakterze przysparzającym, nie będą następstwem arbitralnych decyzji państwa lecz uprzednio staną się przedmiotem prac bilateralnej komisji kościelno-państwowej. Komisja spełniająca znamiona określone w art. 22 Konkordatu nie została jednak dotychczas powołana. Owey Komisji nie można utożsamiać z tzw. komisjami konkordatowymi — rządową i kościelną. Są to bowiem struktury organizacyjnie odrębne — nie zostały one powołane jednocześnie, w wyniku zgodnej decyzji Układających się Stron, lecz w różnym czasie. Stolica Apostolska ustanowiła Kościelną Komisję Konkordatową 9 maja 1998 r., na jej czele stanął bp Tadeusz Pieronek, drodze suwerennej decyzji Jana Pawła II, a nie porozumienia z Rzeczpospolitą Polską. W odpowiedzi na jednostronną decyzję Stolicy Apostolskiej Rada Ministrów RP poinformowała 25 maja 1998 r. o ustanowieniu Rządowej Komisji Konkordatowej, której przewodniczącą została minister Teresa Kamińska. W decyzjach o powołaniu zarówno Kościelnej jak i Rządowej Komisji Konkordatowych nie powołano się na art. 22 Konkordatu i nie informuje się, że jest to wypełnienie dyspozycji art. 22 ust. 2 traktatu. Komunikat Nuncjatury Apostolskiej w Warszawie z 11 maja 1998 r. informował, że Jan Paweł II powołał bpa Tadeusza Pieronka przewodniczącym Kościelnej Komisji Konkordatowej „do wprowadzenia w życie zapisów konkordatowych i podejmowania problemów związanych z relacjami Kościół - Państwo”, określił jej skład osobowy oraz materialne podstawy funkcjonowania. [5] Komisje zbierają się i pracują także niezależnie od siebie. Zatem ich wspólne obrady nie mogą być uznane za prace Komisji w rozumieniu art. 22 ust. 2 Konkordatu. Zakres działania obu komisji jest w praktyce szeroki i nie dotyczy wyłącznie spraw finansowych, lecz w ogóle funkcjonowania Konkordatu w systemie prawa polskiego (np.: sprawy małżeńskie, duszpasterstwo w placówkach zamkniętych, wyższe szkolnictwo kościelne, uzyskiwania osobowości prawnej przez jednostki organizacyjne Kościoła). Nic nie wiadomo także o tym, aby kwestia wsparcia z budżetu państwa realizacji projektu Świątyni Opatrzności Bożej była przedmiotem wspólnych obrad tzw. kościelnej i państwowej komisji konkordatowych, czy Komisji Wspólnej przedstawicieli Rządu RP i Episkopatu Polski. W obecnej sytuacji społecznej i eklezjalnej w Polsce nie można także domniemywać dorozumianej aprobaty Kościoła dla tego rodzaju poczynań. Warto przypomnieć, że prominentni przedstawiciele duchowieństwa katolickiego, w tym także hierarchowie, krytycznie odnieśli się do takich inicjatyw, pozornie korzystnych dla Kościoła, jako projekt ogłoszenia przez Sejm Chrystusa królem Polski, czy postulat nadania duchowieństwu statusu funkcjonariuszy publicznych. Tego rodzaju pomysły w istocie rzeczy podważają bowiem w odczuciu znacznej części opinii publicznej wiarygodność przestania i misji Kościoła katolickiego.

Analizowane przepisy ustawy budżetowej kolidują także z art. 1 w związku z art. 22 ust. 4 Konkordatu. Art. 1 traktatu jako pierwszoplanową zasadę relacji między państwem a

Kościółem katolickim statuuje dyrektywę wzajemnej niezależności wymienionych podmiotów, każdego w swoim zakresie, zwłaszcza w wymiarze finansowym. Niezależność Kościoła obejmuje w szczególności samodzielne finansowanie inwestycji sakralnych i kościelnych. Wyjątki od przedstawionej zasady są w traktacie ze Stolicą Apostolską wyraźnie przewidziane. W szczególności w art. 22 ust. 4 państwo polskie zobowiązało się w miarę możliwości udzielać wsparcia materialnego w celu konserwacji i remontowania zabytkowych obiektów sakralnych i budynków towarzyszących, a także dzieł sztuki stanowiących dziedzictwo kultury. Zobowiązania państwa sformułowano w odniesieniu do kulturowego dorobku przeszłości. Konkordat nie dopuszcza zatem finansowania przez państwo budowy nowych obiektów sakralnych, czy budynków towarzyszących. Świątynię Opatrzności Bożej, która dopiero powstaje nie można uznać za zabytkowy obiekt sakralny, czy za dzieło sztuki stanowiące dziedzictwo kultury. Ustanawiając rezerwę celową określoną na wstępie parlament wykroczył poza zakres przedmiotowy zobowiązań państwa przyjętych w traktacie z 28 lipca 1993 r.

Podsumowując należy stwierdzić, iż art. 1 ust. 2 ustawy budżetowej na rok 2007 z dnia 25 stycznia 2007 r., w związku z poz. 71, w rozdziale 75818, w dziale 758, w części 83, w załączniku nr 2 do wspomnianej ustawy, jest niezgodny z art. 1 Konstytucji RP, czyli z zasadą, iż Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli, z art. 7 w związku z art. 216 ust. 1. to jest z zasadą legalizmu w zakresie wydatków publicznych w związku z zasadą, że środki finansowe na cele publiczne są gromadzone i wydatkowane w sposób określony w ustawie, z art. 25 ust. 1, tzn. z zasadą równouprawnienia kościołów i innych związków wyznaniowych, z art. 25 ust. 2, to jest z zasadą bezstronności władz publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej w sprawach przekonań religijnych światopoglądowych i filozoficznych, a także z art. 25 ust. 3 — z zasadą wzajemnej niezależności państwa i związków wyznaniowych w swoim zakresie. Ponadto analizowane postanowienia ustawy budżetowej są niezgodne z art. 22 ust. 2 oraz art. 1 w związku z art. 22 ust. 4 Konkordatu.

Ustawa budżetowa, pomimo że stanowi szczególny rodzaj aktu ustawodawczego, m.in. ze względu na charakter norm prawnych w niej sformułowanych - konkretnych i indywidualnych, w świetle art. 188 pkt 1 Konstytucji może być poddana ocenie przez Trybunał Konstytucyjny z punktu widzenia zgodności jej postanowień z normami Konstytucji względnie z normami zawartymi w umowie międzynarodowej. Dotyczy to zarówno tej części ustawy budżetowej, która ujęta jest w jednostki redakcyjne: artykułu, ustępy, punkty itd., jak i części sformułowanej w formie załączników, określających w szczególności wydatki państwa w danym roku budżetowym. Należy bowiem domniemywać, że obie części mają charakter normatywny, skoro, zgodnie z art. 87 ust. 1 Konstytucji, ustawy są źródłami powszechnie obowiązującego prawa w Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyżej omówione postanowienia ustawy budżetowej na rok 2007, zarówno ze względów formalnych jak i merytorycznych mogą być przedmiotem wniosku do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie oceny ich zgodności z Konstytucją i niektórymi przepisami Konkordatu. W szczególności taki wniosek może złożyć grupa co najmniej pięćdziesięciu posłów na Sejm RP.

Zważywszy, iż wydatkowanie środków zgromadzonych w ramach omawianej rezerwy celowej może nastąpić w stosunkowo prostym trybie, tzn. na podstawie wniosku ministra ds. kultury i dziedzictwa narodowego, skierowanego do ministra finansów, celowe jest złożenie przez potencjalnego wnioskodawcę do Trybunału Konstytucyjnego wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Zgodnie art. 20 ustawy z 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym stosuje się w tym przypadku odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu zabezpieczającym, czyli art. 730 i nast. kpc. Trybunał Konstytucyjny na tej podstawie może wydać postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia zakazujące wydatkowania środków w ramach rezerwy celowej do czasu oceny konstytucyjności postanowień ustawy budżetowej, albo do końca roku budżetowego 2007. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia można traktować także jako instrument swoistej presji na Trybunał Konstytucyjny ponieważ zgodnie z art. 737 kpc winien być rozpatrzony w terminie tygodnia od jego wpływu.

Podobna tematyka na: [Świątynia Świętej Opatrzności Bożej](#)

Przypisy:

[1] *Wyznania religijne, stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 1997 -*

1999, Warszawa 2000, s. 14.

[2] *Sprawozdanie Stenograficzne z 33 posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 25 I 2007 r.*, Warszawa 2007, s. 101.

[3] *Komisja Konstytucyjna Zgromadzenia Narodowego. Biuletyn XVI*, Warszawa 1995, s. 107.

[4] S. Frankowski, R. Goldman, E. Łętowska, *Sąd Najwyższy USA. Prawa i wolności obywatelskie*, Warszawa 1996, s. 165.

[5] "Akta Konferencji Episkopatu Polski", 1998, nr 2, s. 88.

Paweł Borecki

Doktor, asystent w Katedrze Prawa Wyznaniowego Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalność naukowa: prawo wyznaniowe. Autor artykułów i książek z zakresu prawa wyznaniowego.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 22-02-2007 Ostatnia zmiana: 22-02-2007)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5276) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5276>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl